

УДК 658.14.17

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-4-11>**Нікольчук Ю.М.**

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту,
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7466-2558>

Yuliia Nikolchuk

Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute

Лопатовська О.О.

викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту,
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9301-3833>

Oksana Lopatovska

Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ

EFFICIENCY OF USE OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE: THEORETICAL-METHODICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF ASSESSMENT

Анотація. У статті проведено дослідження комплексної оцінки ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві на основі системного підходу, який дозволяє отримати цілісне уявлення про рівень ефективності управління у процесі руху та трансформації фінансових ресурсів на етапах їх формування, розподілу, використання та відтворення, на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях управлінської діяльності підприємства за допомогою обґрунтованої системи економічних показників. Узагальнено, що найважливішим симптомом «фінансового здоров'я» підприємства є ефективно розміщені його фінансові ресурси. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства може проводитися із використанням різних методів: обчислення коефіцієнтів оборотності капіталу; комплексної оцінки із обчисленням коефіцієнтів рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності; факторного аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Авторами статті науково обґрунтовано основні положення оцінки ефективності фінансових ресурсів в контексті поточної діяльності та перспективного економічного розвитку підприємств. Ефективність діяльності підприємства запропоновано визначати через комплексну оцінку за допомогою системи взаємопов'язаних показників і коефіцієнтів, які відображають ефективність функціонування системи управління його фінансовими ресурсами на етапах їх формування, розподілу та відтворення. Розглянута модель дозволяє оцінити внутрішні можливості підприємств, виявити механізм причинно-наслідкових зв'язків між стратегічними цілями підприємства та тактичними показниками його діяльності. Побудована стратегічна карта оцінки ефективності використання фінансових ресурсів дозволяє уникнути нагромадження фінансових показників, які призводять до додаткового управлінського обліку та використання трудових ресурсів. За допомогою запропонованого у статті методичного інструментарію оцінки ефективності використання фінансових ресурсів, стає можливим здійснення комплексної всебічної оцінки ефективності управлінських дій щодо фінансових ресурсів на підприємстві на усіх ієрархічних рівнях організаційної структури управління в системі розширеного відтворення.

Ключові слова: фінансові ресурси, аналіз, оцінка, ефективність, рентабельність.

Abstract. The article carries out a study of the comprehensive assessment of the effectiveness of the management of financial resources at the enterprise based on a systemic approach, which allows to obtain a holistic view of the level of effectiveness of such management in the process of movement and transformation of financial resources at the stages of their formation, distribution, use and reproduction, at the operational, tactical and strategic levels of the enterprise's management activity with the help of a justified system of economic indicators. It is summarized that the most important symptom of an enterprise's "financial health" is the effective deployment of its financial resources. Evaluation of the efficiency of the use of financial resources of the enterprise can be carried out using various methods: calculation of capital turnover ratios; comprehensive assessment with calculation of coefficients of profitability, solvency, financial stability and business activity; factor analysis of the efficiency of the use of financial resources of the enterprise. The authors of the article have scientifically substantiated the main provisions of assessing the effectiveness of financial resources in the context of the current activity and prospective economic development of enterprises. It is proposed to determine the effectiveness of the enterprise's activity through a comprehensive assessment using a system of interrelated indicators and coefficients that reflect the effectiveness of the management system of its financial resources at the stages of their formation, distribution and reproduction. The considered model makes it possible to assess the internal capabilities of enterprises, to identify the mechanism of cause-and-effect relationships between the strategic goals of the enterprise and the tactical indicators of its activity. The constructed strategic map for assessing the effectiveness of the use of financial resources allows you to avoid the accumulation of financial indicators that lead to additional management accounting and the use of labor resources. With the help of the methodical toolkit for evaluating the effectiveness of the use of

financial resources proposed in the article, it becomes possible to implement a comprehensive evaluation of the effectiveness of management actions regarding financial resources at the enterprise at all hierarchical levels of the organizational structure of management in the system of extended reproduction.

Keywords: financial resources, analysis, evaluation, efficiency, profitability.

Постановка проблеми. Підприємствам для того, щоб зберегти свої позиції на ринку, необхідно правильно визначати свою стратегію і тактику поведінки, систематично проводити оцінку ефективності управління діяльністю підприємства з метою підвищення ефективності функціонування та отримання прибутку. Фінансовий стан підприємства визначається формуванням і використанням його ресурсів. Він характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам та зробити висновки про рівень економічної діяльності підприємства.

Формування та використання фінансових ресурсів підприємства є важливою складовою загальної системи управління його діяльністю, що дає змогу вирішувати різноманітні завдання фінансового менеджменту. Ефективне використання фінансових ресурсів є передумовою досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності підприємства вцілому.

Тому комплексна розробка теоретичних і практичних питань щодо оцінки формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах, а також визначення напрямів підвищення їх ефективності є актуальною проблемою сьогодення, що і стало причиною вибору теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств та розробку науково-мето-

дичних підходів до оцінки ефективності їх формування, розподілу та використання зробили зарубіжні і вітчизняні вчені-економісти, а саме: Дж. К. Ван Хорн, Холт Р., Вараксіна О.В., Бондарук І.С., Великий Ю.М., Вінницька О.А., Гвоздей Н.І., Дорохова Л.М., Кустріч Л.О., Недільська Л.В., Нечипоренко А.В., Рибалкіна А.О., Стороженко О.О., Шейко О.П. та ін.

Водночас, на наш погляд, в економічній літературі недостатньо дослідженими залишаються питання використання системного підходу до формування методології та розробки методичного інструментарію економічної оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання як цілісної системи, підпорядкованої єдиній фінансовій і генеральній стратегії функціонування підприємства.

Метою дослідження є здійснення комплексного аналізу теоретико-методичних та практичних аспектів оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами на засадах системності та підпорядкованості стратегічним завданням розвитку підприємства за допомогою обґрунтованої системи показників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий стан будь-якого підприємства знаходиться в прямій залежності від ефективності його господарської діяльності. Адже його незадовільний фінансовий стан призводить до зниження зовнішніх фінансових надходжень, що відображається на потенційному об'ємі випуску продукції, тобто на величині фінансових ресурсів, які виробляються. Однак, вмиле маневрування фінансовими ресурсами, що є в розпорядженні

Таблиця 1 – Показники оборотності (віддачі) власного капіталу і зобов'язань за рік

Показник	Коефіцієнт оборотності	Середня тривалість одного обороту в днях
Власний капітал	$\frac{\text{Прибуток від продажів}}{\text{Середня балансова величина власного капіталу}}$	$\frac{\text{Середня балансова величина власного капіталу} \times 360}{\text{Прибуток від продажів}}$
Позиковий капітал	$\frac{\text{Прибуток від продажів}}{\text{Середня балансова величина позикового капіталу}}$	$\frac{\text{Середня балансова величина позикового капіталу} \times 360}{\text{Прибуток від продажів}}$
Кредити та позики	$\frac{\text{Прибуток від продажів}}{\text{Середня балансова величина заборгованості за кредитами і позиками}}$	$\frac{\text{Середня балансова величина заборгованості за кредитами і позиками} \times 360}{\text{Прибуток від продажів}}$
Кредиторська заборгованість	$\frac{\text{Прибуток від продажів}}{\text{Середня балансова величина кредиторської заборгованості}}$	$\frac{\text{Середня балансова величина кредиторської заборгованості} \times 360}{\text{Прибуток від продажів}}$
Заборгованість перед постачальниками та підрядниками	$\frac{\text{Прибуток від продажів}}{\text{Середня балансова величина заборгованості постачальникам і підрядникам}}$	$\frac{\text{Середня балансова величина заборгованості постачальникам і підрядникам} \times 360}{\text{Прибуток від продажів}}$

Джерело: [5, с. 20]

підприємства, та ефективне їхнє використання дає можливість покращити його фінансовий стан.

Найважливішим симптомом «фінансового здоров'я» підприємства ефективно розміщені його фінансові ресурси, а також передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності загалом. Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Під словом «ефективний» в широкому розумінні розглядають такого, що приносить певну віддачу. Окрім того, «ефективне використання фінансових ресурсів» означає не тільки одержання максимальної віддачі від їхнього використання, але й правильний розподіл їхнього вкладення, що забезпечить оптимальне співвідношення ресурсів з метою одержання максимального результату від їхнього використання [3, с. 218].

Ступінь використання фінансових ресурсів підприємства формується під впливом цілої низки факторів, в сукупності яких науковці виокремлюють внутрішні і зовнішні (рис. 1).

В науковій літературі можна натрапити на різні підходи до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Економісти наводять свої аргументи щодо доцільності обчислення тієї чи іншої групи показників. Наприклад, Кустріч Л.О. пропонує з цією метою обраховувати показники оборотності капіталу (табл. 1).

Дорохова Л. М. та Недільська Л. В. переконують, що якісний аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства доцільно проводити за критеріями стійкості, платоспроможності та ділової активності, які розглядаються через призму показників структури капіталу, ліквідності та оборотності. На їхню думку, це дасть можливість кількісно оцінити вплив якості управління фінансовими ресурсами на рівень рентабельності та динаміку розвитку підприємства (табл. 2).

Практичний аспект дослідження реалізовано на підставі даних ТОВ «КФ «Говерла», яке є підприємством, що має багаторічний досвід з надання повного

комплексу послуг з обслуговування автомобілів: авто-сервіс, продаж запасних частин, автошин та дисків, токарні роботи.

Використавши дані Фінансової звітності ТОВ «КФ «Говерла» за 2020–2022 рік, були обраховані показники ефективності використання фінансових ресурсів, результати яких відображені в табл. 3.

Дослідження на скільки ефективним було використання наявних в ТОВ «КФ «Говерла» фінансових ресурсів, було проведено за допомогою групи показників, перелік яких відображено в табл. 1 і 2 цієї статті.

Отже, з цією метою були обраховані та проаналізовані чотири групи показників, а саме:

- 1) показники оборотності (віддачі) власного капіталу і зобов'язань;
- 2) показники рентабельності та динаміки розвитку;
- 3) показники ліквідності та ділової активності;
- 4) показники фінансової активності.

Розрахунок і оцінка показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «КФ «Говерла» дозволив зробити висновки про значний ступінь фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Так як усі три роки фінансовий результат діяльності підприємства був прибуток, підприємство було рентабельним, а отже і використання його фінансових ресурсів було ефективним.

Ми погоджуємося з твердженням, що в сучасних умовах ефективність діяльності будь-якого підприємства має визначатися не за допомогою окремих, між собою не пов'язаних показників, а через комплексну оцінку. Це можна реалізувати за допомогою системи взаємопов'язаних показників і коефіцієнтів, які відображають ефективність функціонування системи управління його фінансовими ресурсами на етапах їх формування, розподілу та відтворення.

Колектив авторів у складі Великого Ю.М. та Топоріна Є.В. в своєму науковому дослідженні запропонували власну модель у вигляді карти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів.

Науковці стверджують, що відмінною рисою цієї карти є те, що вона характеризує виключно фінан-

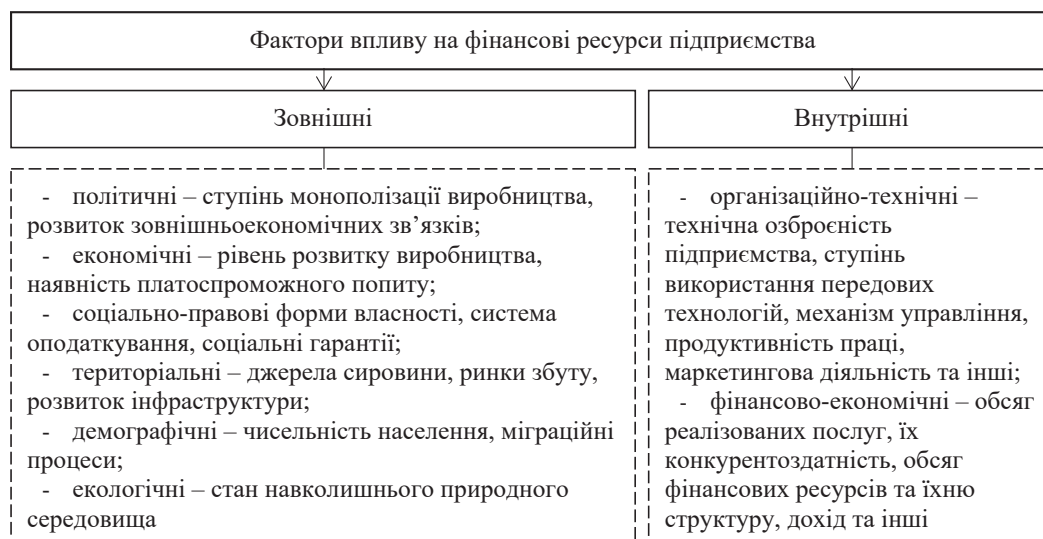

Рисунок 1 – Фактори, які визначають ефективність використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: сформовано на основі [3, с. 219]

Таблиця 2 – Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

№ з/п	Показник	Нормативне значення
Показники рентабельності та динаміки розвитку		
1	Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	> 0, збільшення
2	Рентабельність (збитковість) всього капіталу, %	> 0, збільшення
3	Рентабельність (збитковість) діяльності підприємств, %	> 0, збільшення
4	Індекс ділової активності	> 1, збільшення
5	Темпи зростання чистого доходу	збільшення
Показники ліквідності та ділової активності		
1	Коефіцієнт покриття	> 1
2	Коефіцієнт оборотності активів	> 0,5
3	Коефіцієнт оборотності необоротних активів	< 1, зменшення
4	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	< 0,1, зменшення
Показники фінансової активності		
1	Коефіцієнт фінансової автономії	збільшення
2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	збільшення
3	Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталів	> 0,5

Джерело: [4, с. 243]

Таблиця 3 – Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «КФ «Говерла» за 2020–2022 рр.

Найменування статей	За рік:			Зміна (+;-)	
	2020	2021	2022	2021–2020	2022–2021
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,40	0,41	0,36	0,01	-0,05
Середня тривалість одного обороту власного капіталу в днях	907,45	881,56	995,08	-25,89	113,52
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	0,83	0,93	1,04	0,10	0,11
Середня тривалість одного обороту позикового капіталу в днях	434,54	387,64	345,61	-46,91	-42,02
Коефіцієнт оборотності кредиту та позик	1,52	2,04	2,91	0,53	0,87
Середня тривалість одного обороту оборотності кредиту та позик в днях	237,61	176,34	123,81	-61,28	-52,53
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,85	2,07	2,07	0,22	0,00
Середня тривалість одного обороту кредиторської заборгованості в днях	194,72	173,91	174,08	-20,80	0,16
Коефіцієнт оборотності заборгованості перед постачальниками та підрядниками	2,26	2,35	2,38	0,09	0,03
Середня тривалість одного обороту заборгованості перед постачальниками та підрядниками в днях	159,26	153,33	151,57	-5,93	-1,76
Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	6,01	6,48	7,88	0,48	1,40
Рентабельність (збитковість) всього капіталу, %	4,06	4,50	5,85	0,44	1,35
Рентабельність (збитковість) діяльності підприємств, %	2,20	2,55	2,89	0,35	0,34
Темпи зростання чистого доходу	x	0,46	12,61	0,46	12,14
Коефіцієнт покриття	3,24	2,81	4,19	-0,43	1,38
Коефіцієнт оборотності активів	2,11	2,05	2,29	-0,06	0,24
Коефіцієнт оборотності необоротних активів	82,91	23,18	14,65	-59,73	-8,53
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,17	2,24	2,72	0,08	0,47
Коефіцієнт фінансової автономії	0,70	0,69	0,79	0,00	0,10
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,30	0,31	0,21	0,00	-0,10
Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталів	2,30	2,25	3,87	-0,04	1,62

сову стратегію розвитку підприємства та не враховує інші складові (клієнтську, бізнес-процесів та навчання персоналу). Проте, локальне її застосування дозволяє уникнути нагромадження фінансових показників, які призводять до додаткового управлінського обліку та використання трудових ресурсів (рис. 2).

Розроблена ними модель зберігає пірамідальний характер реалізації головної стратегії підприємства, що закладений в багатьох моделях стратегічних карт. Цілі та показники узгоджені зі стратегією підприємства та видами його діяльності. Таким чином, цілі підприємства поширюються від вищих рівнів ієрархії до нижніх, адаптуючись до особливостей кожного рівня, а показники оцінки діяльності передаються знизу вгору. Перший рівень передбачає формулювання головної мети підприємства, яка має бути виражена не тільки якісно, але і кількісно. Другий рівень відображає кількісні характеристики реалізації визначеної політики залежно від стратегічної цілі. Третій рівень представлений показниками, які відбивають тактичні та опе-

ративні заходи із залучення та розподілу фінансових ресурсів. До показників четвертого рівня відносяться критерії управління фінансовими ресурсами, за допомогою яких повинні бути досягнуті показники першого-третього рівнів.

Цікавими, на нашу думку, є дослідження Гвоздей Н.І., Бондарчука І.С. та Вінницької О.А. Вони звертають свою увагу, на те, що ефективність використання фінансових ресурсів має під собою не тільки віддачу від кожного виду ресурсу, але й оптимальність структури ресурсів, адже на практиці важливо не тільки визначити загальні економічні результати, але і мати можливість проаналізувати фактори, що їх обумовили.

Ними запропоновано використання узагальнювального показника як функції від часткових показників оцінки ефективності. Модель такого показника вони представили у вигляді середньої величини часткових показників ефективності, зважених по частці факторних фінансових ресурсів у сукупному обсязі цих ресурсів (1.1):

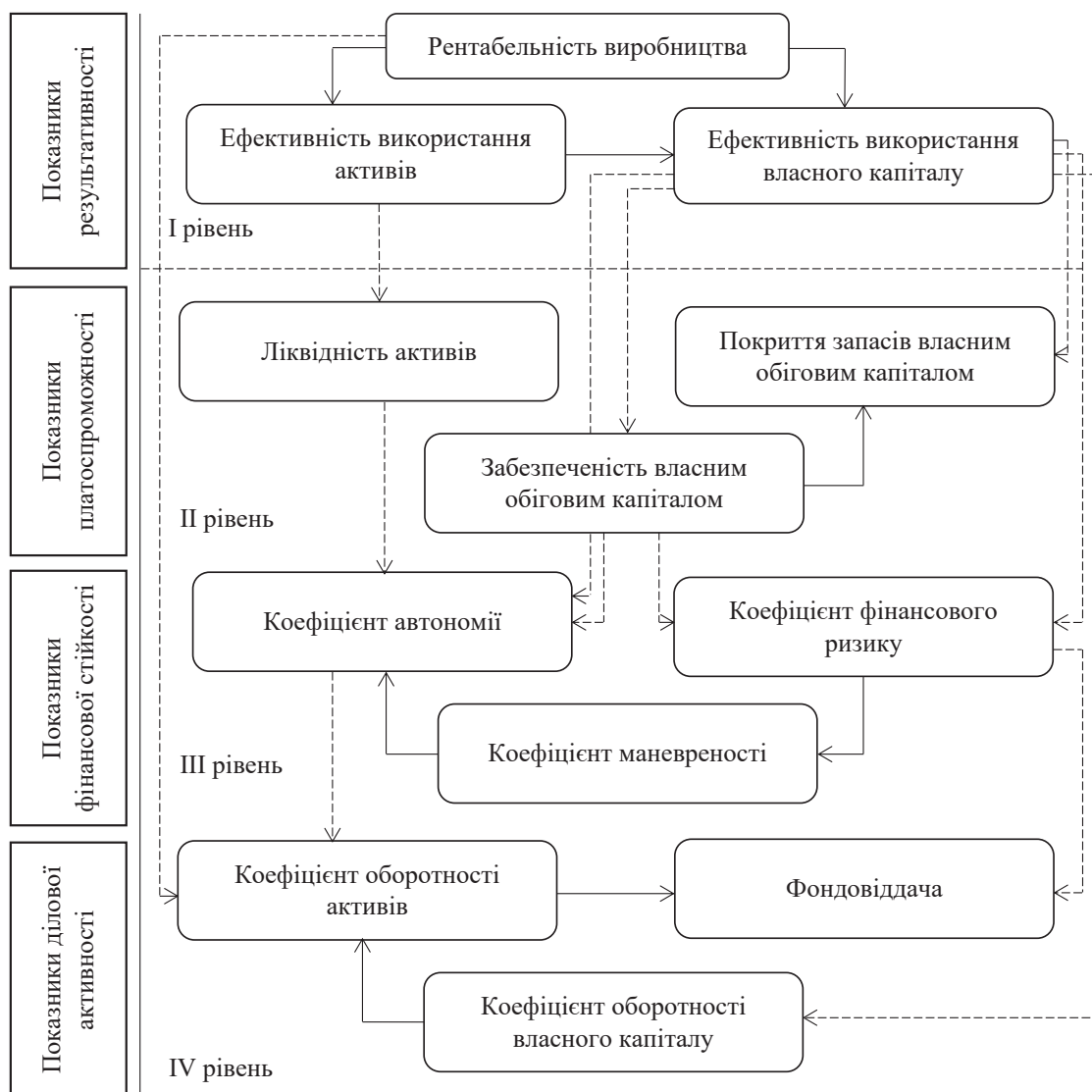

Рисунок 2 – Модель фінансової стратегічної карти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [2]

$$K_{\text{ef.фр}} = \frac{A}{\text{Фос}} \times \frac{\text{Фос}}{P} + \frac{З+П}{\text{Фоб}} \times \frac{\text{Фоб}}{P}, \quad (1.1)$$

де Фос/Р, Фоб/Р – відповідно питома вага основних і оборотних коштів як складових фінансових ресурсів підприємства в загальному обсязі його фінансових ресурсів;

А – сумарна величина сумарна величина активів підприємства;

З і П – відповідно залучені та позикові кошти підприємства [З, с. 219].

З іншого боку, джерелами фінансових ресурсів підприємства є власні, позикові і залучені засоби. В свою чергу, під позиковими і залученими засобами розуміють суму довгострокових, короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості. Якщо цей факт врахувати в вищезгадану модель, то остаточний вигляд моделі узагальнювального показника оцінки ефективності використання фінансових ресурсів буде наступним (1.2):

$$K_{\text{ef.фр}} = \frac{Дв}{Зв} \times \frac{Зв}{P} + \frac{Дп}{Зп} \times \frac{Зп}{P}, \quad (1.2)$$

де Дв, Дп – відповідно дохід від використання власних і позикових засобів;

Зв, Зп – відповідно власні і позикові засоби;

Зв/Р, Зп/Р – відповідно питома вага власних і позикових засобів у загальній сумі фінансових ресурсів підприємства;

Дв/Зв, Дп/Зп – відповідно ресурсовіддача власних і позикових засобів підприємства.

Погоджуємося з авторами, що такий підхід при складанні моделей узагальнювальних показників ефективності використання фінансових ресурсів підприємства дасть змогу проаналізувати не тільки складові доходу, але й фактори, що впливають на їхнє формування.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що сучасна теорія і практика управління вимагає створення нових, ефективних науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління усіма сферами та напрямками фінансово-господарської діяльності підприємств, зокрема, формуванням та використанням їх фінансових ресурсів, на основі системності та комплексності прийняття і реалізації управлінських рішень.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства може проводитися із використанням «класичних» коефіцієнтів рентабельності та оборотності різних видів капіталів, які уособлюють в собі той чи інший вид фінансових ресурсів. Однак, для формування більш повної картини доречним є використання комплексної моделі оцінки із доповненням її результатів факторним аналізом.

Бібліографічний список:

1. Вараксина О.В., Перебийніс А.В. Управління фінансовими ресурсами як ключовий чинник формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 30. С. 28–31. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/7.pdf (дата звернення: 11.08.2023).
2. Великий Ю.М., Топоріна Є.В. Методичні аспекти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/93.pdf (дата звернення: 11.08.2023).
3. Гвоздей Н.І., Бондарук І.С., Вінницька О.А. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз : зб. наук. праць*. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. № 1. С. 216–221. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1480/6565656606> (дата звернення: 11.08.2023).
4. Дорохова Л.М., Недільська Л.В. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*. 2017. № 1. С. 241–246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_1_39 (дата звернення: 11.08.2023).
5. Кустріч Л.О. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств на регіональному рівні. *Агросвіт*. 2018. № 1. С. 18–24. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1_2018/4.pdf (дата звернення: 11.08.2023).
6. Нечипоренко А.В., Рыбалкіна А.О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/87.pdf (дата звернення: 11.08.2023).
7. Нікольчук Ю., Небжизький Б., Савчук О. Фінансова стійкість як індикатор ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1. С. 220–225. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-33.pdf> (дата звернення: 11.08.2023).
8. Стороженко О.О., Шейко О.П., Романенко Т.В. Теоретичні аспекти формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Випуск 29. Частина 2. С. 133–137. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/221/216> (дата звернення: 11.08.2023).

References:

1. Varaksina O. V., Perebyinis A. V. (2020) Upravlinnia finansovymy resursamy yak kluchovyi chynnyk formuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Management of financial resources as a key factor in the formation of the company's competitiveness]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no. 30, pp. 28–31. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/7.pdf (accessed August 11, 2023).
2. Velykyi Yu. M., Toporina Ye. V. (2018) Metodichni aspekty otsinky efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Methodical aspects of assessing the effectiveness of the use of financial resources of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 12. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/93.pdf (accessed August 11, 2023).
3. Hvozdiei N. I., Bondaruk I. S., Vinnytska O. A. (2018) Otsinka efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Evaluation of the effectiveness of the use of financial resources of the enterprise] *Ekonomichniy analiz: zb. nauk. prats*. Ternopil: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr Ternopils'koho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu "Ekonomichna dumka", no. 1, pp. 216–221. Available at: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1480/6565656606> (accessed August 11, 2023).
4. Dorokhova L. M., Nedilska L. V. (2017) Otsinka efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv [Assessment of the effectiveness of the use of financial resources of agricultural enterprises]. *Biznes Inform*, no. 1, pp. 241–246. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_1_39 (accessed August 11, 2023).

5. Kustrich L. O. (2018) Otsinka efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv na rehionalnomu rivni [Evaluation of the effectiveness of the use of financial resources of agricultural enterprises at the regional level]. *Ahrosvit*, no. 1, pp. 18–24. Available at: http://www.agrosvit.info/pdf/1_2018/4.pdf (accessed August 11, 2023).

6. Nechyporenko A. V., Rybalkina A. O. (2020) Teoretychni aspekty formuvannia ta vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Theoretical aspects of the formation and use of financial resources of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 1. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/87.pdf (accessed August 11, 2023).

7. Nikolchuk Yu., Nebzhytskyi B., Savchuk O. (2023) Finansova stiiikist yak indykator efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Financial stability as an indicator of the efficiency of the use of financial resources of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 1, pp. 220–225. Available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-33.pdf> (accessed August 11, 2023).

8. Storozhenko O. O., Sheiko O. P., Romanenko T. V. (2018) Teoretychni aspekty formuvannia, rozmishchennia ta vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva v suchasnykh umovakh [Theoretical aspects of the formation, placement and use of financial resources of the enterprise in modern conditions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, no. 29, pp. 133–137. Available at: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/221/216> (accessed August 11, 2023).

Стаття надійшла до редакції 15.08.2023